

CENTAURE. Sobre una pista etimològica que enllacaria en el remot passat proto-indoeuropeu el nom dels *κενταυροι* grecs amb el dels *gandharvao* vèdics i índics, i amb el de TAUROS/TARUOS nom indo-semític del *TORO*, veg. aquest article.

CIGRÓ. Jo no puc creure en l'explicació que cerca Gulsoy en aquest article per a la variant avui preponderant *cigró*, amb honestos i penosos esforços «dys-phonètics» com ja li vaig advertir en revisar el seu original; crec que aquí entren en joc variants pre-romanes del nom CICERO (proto-mediterrani no itàlic ni indoeuropeu), no crec gaire jo mateix que ens pugui il·lustrar sobre això l'article *sigardon* del meu *PVArAnGc* (on jo també faig esforços per trobar la clau d'un mot aranès d'obscur origen), però convé recollir totes les variants antigues del mot que no s'expliquen bé pel romànic CICERO, car poden indicar l'existència de múltiples variants de l'ètimon: en el *L. de Cuina de St. Soví* (s. XIV) revesteix en el text valencià les formes *cirons* pl., i *sirons* (*NCL*, 193, n. 82) per bé que la del català comú hi és també *ciurós* (220.58), i en el text de Bna., *ciurons* (140, 141, 190).

El poblet de *Ceuró*, agregat de Castellar de la Ribera (Solsonès) apareix escrit *Ozro* dos cops el 1094 i un cop el 1095, en contextos iguals i amb esment de tots els pobles i poblets del voltant (Llorenç, *Arx. Solsona*). Sens dubte deu tenir aglutinat l'article IPSE > català ç, encara que no veig clar quin és el substantiu etimològic (car *auró* ACERONE, difícilment tindria *aur-* > *our* en el s. XI i HEDERA tampoc es presta a la *o-* ni a un derivat masculí en *-ó*; partir de CICERO, *-ONE* obligaria a l'audaçíssim supòsit de deglutinació de IPSE en un document del 1094); ¿potser del radical pre-romà de ODARA > *Vall d'Ora* allí prop? (no deixa tant dubte però també en deixa un poc).

Però *Aedos* diu: «*Ceuró* també es diu *Cigró*. Puix que a penes podem pensar en l'etimologia CICERO, això seria un bon argument per a la tesi de Gulsoy, que *cigró* pot sortir de *ciuró* per la via fonètica que a mi em convenç tan poc. Passat que al·leguèssim que la variant *cigró* hi ha nascut per contaminació de la substitució de l'antic *ciuró* pel barceloní modern *cigró*.

CÍNIC. El primer que usà l'hel·lenisme *cynicus* en qualsevol llengua moderna fou Cerverí, que parla, en el seu poema 6/82, v. 1, *dels príncep(s) cenic(s)* (rimant occitànicament amb *amic* i altres mots en *-ic*), amb el sentit de 'sobirans abandonats, prínceps accidiosos' que toleren ignomínies; sembla que més tard l'Arx. de Hita va imitar l'ús de Cerverí.

CLÒTXINA. Bastant abans que en l'Escrig 1851, ja el registrà Orellana en el seu *Peixos de l'Albufera...*, en la forma segurament més antiga *clòtxena (-ch)* que ja explica com cat. *musclo*, i cast. *mexillón*. Observa J.G.M. que aquesta és encara forma usada a l'Horta per gent de parlar conservador, si bé en general ha predominat *clòtxina* i que té anotat l'ús del mot a Dènia, Cullera i Sueca. A I, 771b52 explico que aquesta

forma ha de resultar de la dissimilació d'una variant més originària en *-la*, com l'ha conservada l'it. *chiòcciola*. Ara bé, això no és hipotètic: hauria hagut de dir que era forma perdurant encara a Tortosa, almenys fins al s. XVI, en els *Col·loquis de la Ct. de Tortosa*: «*muscles, clòcholes, tellines*» (ed. Duran, 187.11).

COBERBO. Bal., per a l'origen del qual han resultat decisives les formes *cobermòrum, cab-, caberboni* 'embull' «barahunda, ruid, embrollo» (*DAG*, s. v. *coberbo*). No en teníem notícia, més que a Mallorca: és, doncs, il·lustrador el fet que també a l'Alta Ribagorça s'empra una forma ben semblant i no menys pròxima a l'etim. *capbrevorum: -konmormóri* 'conciábulo': «no sé que tramaran istes bróixes, están ben de molto *conmormóri*» Ballarin (*Dicc. Ben.*): jo no tenia raó, doncs, a posar en dubte la localització que *AlcM* dóna a *commarmori* de Bonansa (que no serà per tant err. per Bonany). I observem també la intervenció de bruiques, en consonància amb les «prediccions meravelloses» a què jo em referia a I, 785a27, 'supersticions' (I, 784a39), 'formuletes tradicionals de sentit recòndit' (men., I, 784b3), i els breus i capbreus de la gent amb fums de màgia i astrologia.

COLASTRAR (salvar l'err. tip. *colastral*, II, 815a48, per *colastrat*). Es tracta d'un verb només documentat, 2 cops, en el *Li. de Contempl.* lul·lià. Mal entès pel P. Colom i *AlcM*, com ensenya el context: «Sényer, qui volguès soferre qu-l vostre cors fos --- trait e ligat e rebujat e assotat e *colastrat* ---» (I, 283); «turmentat per aquells qui l'assotaven ni-l *colastraven*, que enans --- l'escarnien ---» (II, 21). Que això signifiqui 'donar cops' com han cregut ells no es funda en el fons més que en la falsa etimologia COLAPHIZARE que li suposen, òbviament impossible, ja per raó fonètica; i és ben inversemblant que el mot signifiqui allò, puix que ja ho acaba de dir: «assotat»; el sentit ha de ser, doncs, un altre, el que importa és el fet: 'crucificar, clavar en creu'; i és significatiu que en el 1.º passatge (no sé si en tots dos) en els altres mss. es llegeixi *calostrat*. Jo ho relacionaria amb els descendents del romànic INCLAUSTRARE, que hem donat com a base d'ENCASTAR; notem sobretot oc. ant. *encastrar* 'enclosure o clavar una relíquia en un reliquiari', cat. ant. *encastrar* id., i mod. 'enganxar, engastonar', que té variants *encastar, -trar* ja en Desclot (*DECat*, III, 317a7 i n. 7), b. II. *inclaustre* 'tancar dins' III, 317b10, i *incastrator*; al costat d'*incastratura* hi ha variant *inclastratura* (III, 317b20), el sentit dels quals 'inserció, articulació' ja s'acosta al que sofrí la Divina Víctima, derivats tots ells de INCLAUDERE en combinació amb el seu antic derivat CLAUSTRUM. El *calostrat* lul·lià sortiria paral·lelament de CLAUSTRARE amb anaptixi entre *c-* i *l-* (provocada per la influència de *calar* 'ficar, enfondir'); després metàtesi *calo-/cola-* sota l'hàlit de *colar* COAGULARE, i *colbejar* 'colpir'. Com dic s. v. *cloure* (II, 775b42) vaig oír «allò és un passatge molt *EnklEstrát* a Ceret (1960) per 'indret encaixonat, escanyat'.